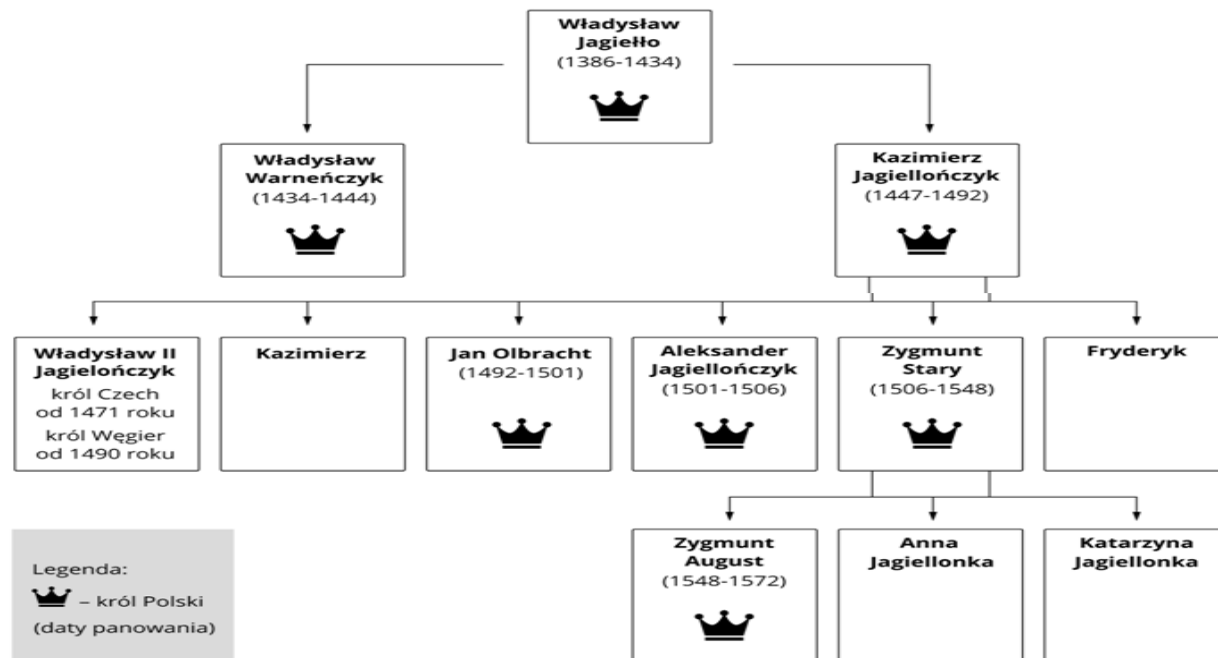

Temat : Wawel za czasów Jagiellonów

Polecenie 1 Odnajdujemy na drzewie genealogicznym dynastii Jagiellonów: Króla Władysława Jagiełło, jego synów Władysława Warneńczyka i Kazimierza Jagiellończyka, wnuka Zygmunta Starego i jego prawnuka syna Zygmunta Augusta.

Drzewo genealogiczne dynastii Jagiellonów
ContentPlus.pl sp. z o.o., Drzewo genealogiczne dynastii Jagiellonów, licencja: CC BY 3.0

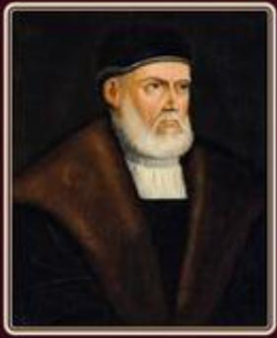
Polecenie 2 Na podstawie mapy powiedz jakie Państwa europejskie były pod rządami Jagiellonów w 1516 r.

Ostatni królowie z dynastii Jagiellonów to: Zygmunt Stary i Zygmunt August

Zygmunt Stary lubił muzykę, ale nie książki. Zygmunt August lubił książki i obrazy –arrasy.

Polecenie 3 Powiedz, jakie inne cechy posiadali Ci dwaj królowie na podstawie tekstów?

Zygmunt I Stary
(1467–1548)

Piąty z sześciu synów Kazimierza Jagiellończyka; został królem Polski w wieku 39 lat. Rozważny, gospodarny, słynął z ciętego języka i cieszył się wielkim szacunkiem poddanych. Budził podziw swą siłą – rwał grube sznury i rozdzierał palcami talie kart. Uporządkował skarb królewski i zorganizował obronę kresów południowo-wschodnich przed Tatarami.

Zygmunt II August
(1520–1572)

Syn Zygmunta Starego i królowej Bony; koronowany za życia ojca, od 1548 r. sprawował samodzielne rządy. Jego największym dokonaniem było zawarcie unii lubelskiej, która zacieśniła związek Polski i Litwy (zob. s. 64). Był świetnie wykształcony – swobodnie rozmawiał po łacinie, włosku i niemiecku. Ponadto zbierał obrazy oraz książki i utrzymywał dworską kapelę.

Polecenie 4 Wykonaj ćw1 na str.44 w zeszyte ćwiczeń

Złoty wiek kultury polskiej

Król Zygmunt August miał wspaniałą bibliotekę, pełną kolekcję drogich kamieni, a do tego zwierzył się z egzotycznymi zwierzętami, takimi jak lewy i wielbłądy.

1. Które zdania pasują do Zygmunta Starego, które do Zygmunta Augusta, a które do obu królów? Połącz je z właściwą postacią lub właściwymi postaciami.

Panował w czasach zygmunto-wskich.

Był wnukiem Władysława Jagiełły.

Ożenił się z włoską księżniczką Boną.

Nie miał dzieci.

Był synem Zygmunta Starego.

Zdobyt świetne wykształcenie i zgromadził 4 tysiące książek.

Lubił muzykę, ale nie przepadał za książkami.

Kazał włoskim architektom przebudować zamek na Wawelu.

Sprował z Brukseli arras do zamku na Wawelu.

Na jego cześć dzwon na wieży katedry wawelskiej nazwano Zygmuntem.

Został pochowany w kaplicy Zygmunto-wskiej na Wawelu.

Zygmunt Stary

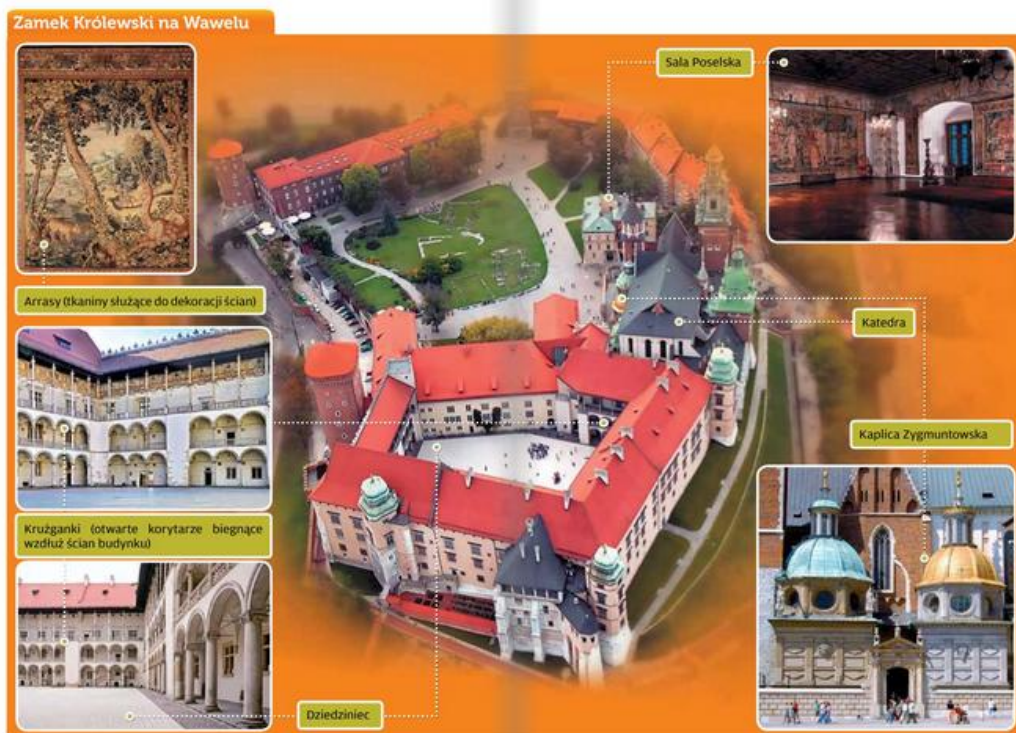
Zygmunt August

44

Polecenie 5 Opisz, co przedstawiają zdjęcia

Siedzibą królów Polski był Kraków. Rezydencja monarchów mieściła się na wzgórzu wawelskim. Od początku XVI wieku ostatni królowie z dynastii Jagiellonów: **Zygmunt Stary** i jego syn **Zygmunt August**, prowadzili przebudowę zamku w modnym wówczas w Europie stylu renesansowym. Pracami kierowali sprowadzani z zagranicy znakomici architekci, przede wszystkim Włosi.

Polecenie 6 Przeczytaj tekst

Wzdłuż leniwie płynących wód największej polskiej rzeki, Wisły, po piaszczystej drodze powoli poruszały się załadowane ciężkie wozy, ciągnięte przez zmęczone konie. Wędrowcy przystanęli na chwilę nad brzegiem, aby dać wytchnienie strudżonym zwierzętom i napić je w przepływającej obok niespiesznie rzece. Nieopodal, na trawiastym wzgórzu, odpoczywało już dwóch młodych wędrowców. Ubrani byli w stroje żaków i podróżowali pieszo, co wskazywało, że byli ubogimi studentami zdążającymi do Krakowa na naukę. Młodzieńcy z zaciekawieniem przyglądali się obładowanym wozom. Stroje przejeżdżających podróżnych wskazywały, że byli cudzoziemcami. Jeden z żaków podszedł nieśmiało bliżej i zagadnął podróżnych w języku łacińskim:

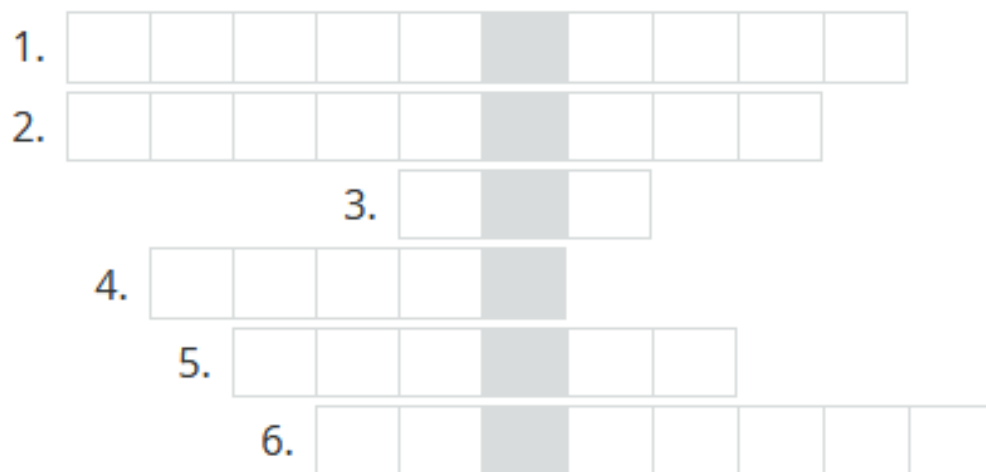
- Witajcie nieznajomi! Widzę, że przybywacie z daleka. Jesteście kupcami?
- Witaj – odparł z wozu jeden z podróżnych. – Przybywamy z dalekiej Italii, ale nie przywozimy drogocennych tkanin ani zamorskich przypraw. Nie jesteśmy kupcami. Ale widzę, że mam do czynienia z ludźmi wykształconymi. Znakomicie mówisz bowiem po łacinie! – dodał z podziwem.
- Ja i mój brat udajemy się do Krakowa, gdzie studiujemy medycynę w tamtejszej Akademii. A jaki jest cel waszej podróży, jeśli to nie tajemnica? – dopytywał się zaciekawiony młodzieniec.
- Zmierzamy w tym samym kierunku – odpowiedział Włoch. – Jedziemy również do Krakowa. Polski król chce rozpocząć przebudowę swojego zamku, a my mamy mu w tym pomóc.

- A więc jesteście architektami! – krzyknął z podziwem żak. – Słyszałem wiele o włoskim stylu budowania, ale nie widziałem nigdy takiej budowli. U nas, w Polsce, i wsi, i miasta buduje się z drewna, którego jest pod dostatkiem. Jedynie zamki i największe kościoły stawiane są z cegły i kamienia, ale króluje u nas styl niemiecki z wysokimi wieżami. Styl włoski jest chyba zupełnie inny?
- O tak. My w Italii wzorujemy się na budowlach starożytnych. Mają one płaskie dachy, duże okna. W modzie są też pałacowe dziedzińce otoczone krużgankami. Ale aby to wszystko umieć zaprojektować i wybudować, trzeba wiele lat nauki rysunku, rzeźby i matematyki. Trzeba też wiele lat czytać i studiować starożytne traktaty o budownictwie. No i mieć odpowiednie narzędzia do obróbki kamienia.
- Mistrzu Franciszku! Konie już napojone i odpoczęły nieco. Możemy ruszać dalej! – zawołał jeden z woźniców w kierunku rozmawiającego z młodym studentem architekta.

- Wobec tego ruszamy. Do Krakowa już niedaleko – zdecydował Franciszek. Jeśli macie ochotę, możecie przyłączyć się do nas – dodał do młodzieńca. Podróż w towarzystwie jest bezpieczniejsza, a i weselsza. – Dziękujemy za zaproszenie. Będziemy zaszczytzeni, jeśli pozwolicie sobie towarzyszyć. Ruszaj się, Mikołaju! – krzyknął gromkim głosem do brata wylegującego się na trawie. – Ci szlachetni panowie pozwolili się nam przyłączyć!

Obaj młodzieńcy pospiesznie spakowali tobołki i ruszyli z wozami. Był rok 1500. Mistrz Franciszek z Florencji zmierzał do Krakowa, aby na prośbę polskiego króla rozpocząć przebudowę zamku na Wawelu.

Polecenie 7 Rozwiąż Krzyżówkę

1. Imię włoskiego mistrza jadącego do polskiego króla.
2. Osoba zajmująca się projektowaniem budynków.
3. Dawna nazwa studenta.
4. Wzgórze, na którym zbudowano zamek królewski w Krakowie.
5. Język, w którym rozmawiali podróżni.
6. Nazwa krakowskiej wyższej szkoły.

Na Wawelu mieszkał król z rodziną i całym dworem. Poza oficjalnymi spotkaniami, przyjmowaniem zagranicznych posłów na zamku toczyło się życie towarzyskie. Odbywały się uczty, turnieje rycerskie, a w wolnym czasie polowania w lasach w pobliżu Krakowa. Na dworze królewskim przebywało wielu włoskich architektów, rzeźbiarzy i muzyków. Szczególną opieką otaczała ich królowa Bona **Sforza** (czytaj: Sforca), żona Zygmunta Starego. Pochodziła ona z Włoch, gdzie otrzymała staranne wykształcenie. Wraz z nią na wawelski zamek przybyli też włoscy dworzanie, ubrani zgodnie z najnowszą modą. Na wzór ich strojów mieszkańcy wawelskiego dworu szyli swoje szaty. Na stołach pojawiły się nieznane dotąd w Polsce warzywa: pomidory, kalafior, marchewka, szpinak, fasolka szparagowa, zwane **włoszczyzną** (od Włoch, nazwy kraju, z którego pochodziła królowa).

Polecenie 8 Wykonaj ćw2 na str.45 w zeszyte ćwiczeń, znajdź na obrazku 13 błędów

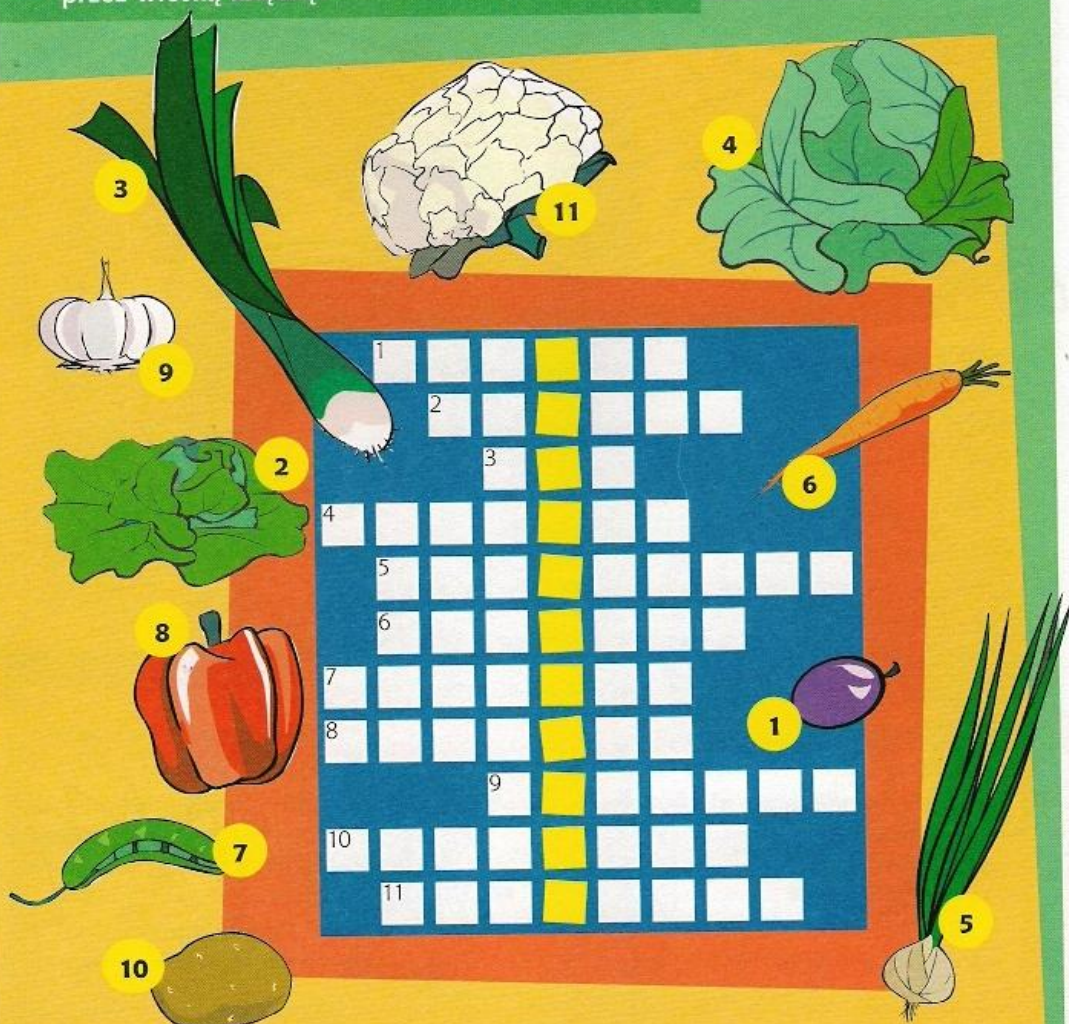
Włoska księżna w polskiej kuchni

Polska kuchnia wiele zawdzięcza księżnej Bonie.

Przybyła do nas z Włoch, została żoną polskiego króla Zygmunta Starego i królową Polski. Bona przywiozła do naszego kraju nieznane dotąd Polakom warzywa.

? Rozwiąż krzyżówkę i odczytaj hasło, a dowiesz się, jaką wspólną nazwę noszą warzywa przywiezione przez włoską księżnę.

Zastanów się, dlaczego tak nazywamy te warzywa?
Które z nich lubisz najbardziej?

Ciekawostka

W katedrze na Wawelu znajduje się najsłynniejszy dzwon w Polsce nazywany dzwonem Zygmunta. Wykonano go w 1520 roku, a według legendy został odlany z dział zdobytych przez Polaków podczas wojen. Dzwon waży 12 600 kg. Używany jest jedynie podczas najważniejszych świąt.

Obraz Jana Matejki przedstawia scenę zawieszenia dzwonu. Na ilustracji ukazana jest rodzina królewska. Król trzyma rękę na głowie małego syna.

Polecenie 10 Przyjrzyj się ilustracji i wykonaj ćwiczenie

Opisz rodzinę królewską przedstawioną na obrazie Matejki.

Połącz w pary.

król

Zygmunt August

królowa

Zygmunt Stary

królewicz

Bona Sforza